

Ποιες άλλες μεγαλύτερες ή μικρότερες μονάδες μέτρησης του χρόνου γνωρίζετε;

► Μεγαλύτερες μονάδες:

1. _____
2. _____

► Μικρότερες μονάδες:

1. _____
2. _____

Πηγαίνετε στην αίθουσα 11 Ανακαλύπτοντας το παρελθόν

Παρατηρήστε το ψηφιδωτό δάπεδο που χρονολογείται τον 5ο αι. μ.Χ.

► Με τι υλικά είναι κατασκευασμένο;

_____

► Εντοπίστε και παρατηρήστε τον μήνα *Απρίλιο*. Τι έχει στο κεφάλι;

_____

► Γιατί ο *Απρίλιος* απεικονίζεται με αυτόν τον τρόπο;

_____

► Εντοπίστε και παρατηρήστε τον μήνα *Ιούλιο*. Τι κρατάει;

_____

► Γιατί ο *Ιούλιος* απεικονίζεται με αυτόν τον τρόπο;

_____

► Παρατηρήστε την εικόνα κάτω που απεικονίζει τους μήνες *Νοέμβριο* και *Δεκέμβριο*. Τι κρατάει ο μήνας *Νοέμβριος* και γιατί;

_____

_____

Τμήμα ψηφιδωτού δαπέδου από οικία δίπλα στο αρχαίο θέατρο, Άργος, 6ος αι. μ.Χ.

Μικρογραφία από το χειρόγραφο
Αστρονομικών Πινάκων Πτολεμαίου,
Βατικανό, 8ος αι. μ.Χ.

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Λεωφ. Στρατού 2, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2313 306400

<http://www.mbp.gr>

Χορηγός

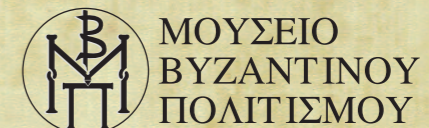

Αλλοτινά και τωρινά πρόσωπα του χρόνου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ & ΛΥΚΕΙΟΥ

Φύλλο εργασίας ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πριν ξεκινήσετε την περιήγησή σας στο Μουσείο, διαβάστε τις πληροφορίες στα χρωματιστά πλαίσια.

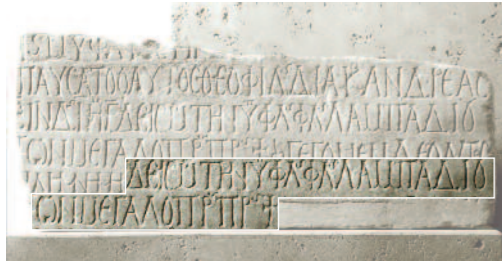
Κατά τη διάρκεια της βυζαντινής αυτοκρατορίας (330-1453 μ.Χ.) υπήρχαν διάφορα συστήματα με τα οποία όριζαν τα γεγονότα και υπολόγιζαν τον χρόνο που μεσολαβούσε ανάμεσα σε αυτά.

Αρχικά (από τον 4ο έως τον 6ο αιώνα) όριζαν τον χρόνο με το έτος της ανόδου ενός προσώπου σε πολύ υψηλό αξίωμα, όπως στο αξίωμα του υπάτου.

Στη συνέχεια (από τον 6ο έως τον 7ο αιώνα) μετρούσαν τον χρόνο με το έτος της ανόδου του αυτοκράτορα στον θρόνο.

Τέλος (8ος αιώνας και έπειτα) χρονολογούσαν με αφετηρία το έτος κτίσεως του κόσμου, που αντιστοιχεί στο 5508 π.Χ.

Πηγαίνετε στην αίθουσα 1 Ο παλαιοχριστιανικός ναός

Βρείτε στα αριστερά της αίθουσας την επιτύμβια επιγραφή του διακόνου Ανδρέα.

▶ Από τι υλικό είναι κατασκευασμένη;

▶ Πού τοποθετούσαν τις επιτύμβιες επιγραφές;

Στον τρίτο και τέταρτο στίχο αναφέρεται ότι ο Ανδρέας πέθανε δείς μ(ετά) την υπ(ατειαν) Φλ(αβίων) Λαμπαδίου/[και] Ορέστου...

▶ Τι σημαίνει αυτό;

▶ Πότε πέθανε ο διάκονος Ανδρέας;

▶ Τι πληροφορίες πιστεύετε ότι έδιναν οι επιτύμβιες επιγραφές;

Ξέρετε ...

πότε έγιναν ύπατοι ο Λαμπάδιος και ο Ορέστης; Το 530 μ.Χ.

πώς μετρούσαν οι βυζαντινοί τις ημέρες του μήνα;

Η αρίθμηση των ημερών του μήνα δεν ήταν συνεχής, αλλά γινόταν με αναφορά σε σταθερά χρονικά σημεία του μήνα: τις **καλένδες** (πρώτη μέρα του μήνα), τις **νόνες** (8η μέρα πριν την πανσέληνο), τις **ειδούς** (μέρα της πανσελήνου).

πώς ονομάτιζαν τις ημέρες της εβδομάδας στην αρχαιότητα;

Οι ημέρες της εβδομάδας ονομαζόνταν από τους θεούς (π.χ. ημέρα Κρόνου = Σάββατο) ή και από τους πλανήτες (π.χ. ημέρα Άρη = dies Martis, Mars= Άρης). Σε κάποιες περιπτώσεις, οι ονομασίες αυτές διατηρούνται μέχρι σήμερα. Για παράδειγμα, στα αγγλικά το Σάββατο λέγεται Saturday (Satu=Κρόνος) και η Κυριακή λέγεται Sunday (Sun=ήλιος).

Πηγαίνετε στην αίθουσα 2 Παλαιοχριστιανική πόλη και κατοικία

Βρείτε στα δεξιά της αίθουσας το νόμισμα του αυτοκράτορα Ιουστινιανού Α', που βασιλεύσε από το 527 έως το 565 μ.Χ.

▶ Από τι υλικό είναι κατασκευασμένο;

▶ Στην πίσω όψη του νομίσματος αναγράφεται η τιμή Κ (=20). Στην εμπρός όψη απεικονίζεται ένα πρόσωπο. Ποιο είναι αυτό;

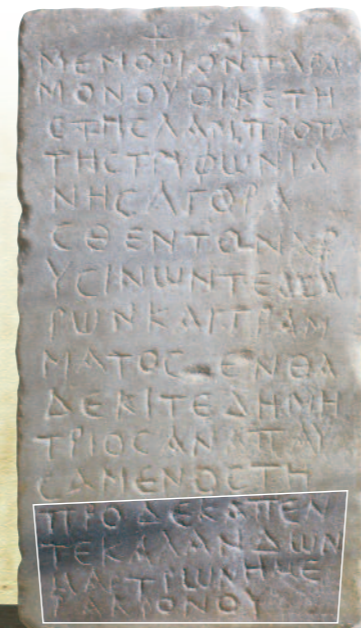
Γνωρίζετε να μετράτε με το λατινικό σύστημα αρίθμησης;

I _____ IV _____ 7 _____ 10 XIII _____
 _____ 2 V _____ 5 _____ 8 _____ 11 _____ 14
 _____ 3 VI _____ IX _____ 12 XV _____

▶ Στα αριστερά και τα δεξιά της πίσω όψης του νομίσματος αναγράφεται ANNO XIII. Ποιο έτος (anno) είναι το XIII;

▶ Πότε εκδόθηκε το νόμισμα;

Πηγαίνετε στην αίθουσα 3 Από τα Ηλύσια πεδία στον χριστιανικό παράδεισο

Βρείτε στα αριστερά της αίθουσας την επιγραφή του Παραμόνου και Δημητρίου.

Στους τελευταίους τέσσερις στίχους διαβάζουμε ότι ο Δημήτριος πέθανε προ δεκαπέντε καλενδών Μαρτίων ημέρα Κρόνου.

▶ Βρείτε την ημέρα:

▶ Υπολογίστε την ημερομηνία:

Γνωρίζετε πώς πήραν το όνομά τους οι μήνες του φθινοπώρου;

▶ Αντιστοιχίστε τους μήνες με τη λατινική λέξη από όπου προέρχεται το όνομά τους και βρείτε τι σημαίνει ο καθένας.

ΜΗΝΑΣ	ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΞΗ
Σεπτέμβριος	• Octo (=οχτώ)
Οκτώβριος	• Novem (=εννέα)
Νοέμβριος	• Septem (=επτά)

ΜΗΝΑΣ	ΣΗΜΑΙΝΕΙ
Σεπτέμβριος	• ένατος μήνας (10μηνο ημερολόγιο)
Οκτώβριος	• έβδομος μήνας (10μηνο ημερολόγιο)
Νοέμβριος	• όγδοος μήνας (10μηνο ημερολόγιο)

▶ Αντιστοιχίστε τους μήνες με την ονομασία τους στη λαϊκή παράδοση.

ΜΗΝΑΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ
Σεπτέμβριος	• Αϊ-Δημήτρης ή Αϊ - Δημητριάτης, Μπρουμάρης, Σποριάς
Οκτώβριος	• Βροχάρης, Μεσοσπορίτης, Αϊ Ταξιάρχης, Αρχαγγελίτης
Νοέμβριος	• Ορτυκολόγος και Τρυγητής, Χιονόπωρο, Σταυριάτης

Ποιες είναι οι κύριες μονάδες μέτρησης του χρόνου;

▶ Ο χρόνος που απαιτείται για να κάνει η γη μια περιστροφή γύρω από τον άξονά της λέγεται:

▶ Πόσες ώρες έχει;

▶ Ο χρόνος που απαιτείται από τη μία μέχρι την επόμενη φάση της Σελήνης (π.χ. μεταξύ της Νέας Σελήνης και του πρώτου τετάρτου) λέγεται:

▶ Πόσες μέρες έχει;

▶ Ο χρόνος που απαιτείται για να επανέλθει η Σελήνη στην ίδια φάση (π.χ. το διάστημα μεταξύ δύο πανσελήνων) λέγεται:

▶ Πόσες μέρες έχει; _____ ή _____ ή _____

▶ Ο χρόνος που απαιτείται για να κάνει μια πλήρη περιστροφή η Γη γύρω από τον ήλιο λέγεται:

▶ Πόσες μέρες, μήνες και εβδομάδες έχει; _____ μέρες, _____ μήνες και _____ εβδομάδες.